

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 12. Septemberben 1789.

Belső Tudósítások.

A' Budai Fő-Ítéző-Széken Préselsé és Tárnak mesterré tétetett M. *Végh Péter* Ur, a' múlt Vasárnap, az edgyesült F. Udvar Magyar Kantzellária fő Kantzelláriusza Gróf *Pálffy Károly* Ur ō Excellentiája előtt, a' 2 Vice-Kantzelláriusoknak jelenlétebben, a' maga hivataljával járó hiveségét hitével petséllé-meg.

A' Budai, Pesthi, és Posonyi Politzáj Direktórokat ō Felsege a' Helytartó Tanátsnál lévő Tanáts Urakkal egy rangra emelni méltoztatta, vala-

mint a' Német Tartományokban ezeknek Guberniális Conſilliáriusi titulussak vagyon. — Feldm. Gróf *Hadik* Ur ő Excellentiája, minden Tudosításoknak bizonyságok - szerint már olly egéſségben vagyon, hogy a' maga *Futoki* útjából minden órán Bétsbe váratik.

Horváthország. A' Grádiskából Aug. 24 - dikén érkezett Levelek - szerint tsak ugyan a' Boszniai Törökök minden órán félben fogják szakasztani a' tsendes halgatást; mert a' Boszniai Kormányazó, a' *Travniki Baza Jaitza* és *Bányaluka* között fekszik Táborban, és nyakra főre gyűjti szüntelen a' Sergeket; a' *Saránáliai Baza* pedig egy nagy tsorda Törökkel a' Száraz - felől való széleken közelitt, és a' bé - rontásra igyekszik. Egyedül a' *Berbiri* környéken nem mutatja magát tsak edgy Török - is, a' honnan a' mi *Beröiren* túl állított Szélső - vigyázataink is mind vissza - vonattak, és a' Grádiskai Sergek azon osztálya, melly *Berbir* előtt sátoroz vala, a' Száván vissza - költözött. A' *Berbirrel* edgyütt nyert szép erdőben szüntelen 150 fa - vágóink vagynak *Posega* Vármegyéből; mely fát a' Száván egéſzſzen Szerimig le - költöztetnek.

Zemlin 31 Aug. „ Már nálunk - is készittik a' *Besániai* Sántzok körül lévő hidakat. Gen. *Tzehentner* ide érkezett, hogy a' mi környékünkre rendeltetett nagy Táborhoz tartazó elő - készületeket megtégye. A' Péterváradon lévő *Ferdinánd* és *Nádosdi* 4 - dik Batalionnyi hadi - lábura állittatnak, és *Zemlin* - be jönnek belső őrizetre, a' *Rumánál* öſzve - gyűlt

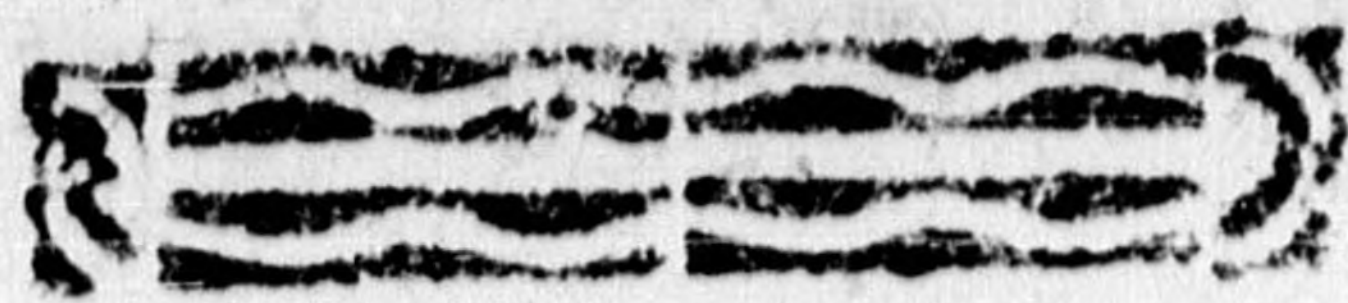
Sergek

Sergek pedig *Bonofzé*-felé mentenek, a' hól a' nagy Tábor fog öszve-gyülni. Itt Zemlinben az a' híre hogy mintegy 13-dikán Septembernek 40 Batalionnak a' *Száván* által-költöznek. — A' Belgrádiak meg szünés nélkül ágyuznak minden nap; az ő hajóikkal mennek a' *Száva*-vizén fel-felé egészen *Ostrov*-vitzáig, a' *Dunán* pedig le-felé *Pántsováig*. *Ostrov*-nál ma a' nap' fel-jövetelével 30 apróbb és nagyobb Török hajók jelenének-meg, mellyek keményen ágyuznak vala a' miéinkre; de innen tsak hamar egész tsendességgel el-menének; melyből azt hozhatjuk-ki, hogy itt nem sokat végezhet-tenek. A' mi Hajós-sergünk itt fekszik, azért, hogy ezen helyet bátorságban tartsa. Délután a' Belgrádiak keményen ágyuznak vala a' mi Szélső-örize-teinkre a' Vár' fokairól, és véghetetlen Törökség állván sorban, külömbb külömbb féle (*Lauf fájert*) szaladó-tüzet adának az apróbb fegyverekből, hogy meg mutassák, hogy azt a' hadi-mesterséget, melyet a' mi Népünk Augustusnak 22-dikén győzedelmi pompául tsinált, ök is tudják; de azt tartjuk — el-felejteti a' tréfát *Laudon* velek, mihelyt az ostrom fog mendörögni.

Ujj-Palánka 30. Aug. „ *Viszsa*-érkezék 28-dikban délután Obester *Hiller* Ur Bétsből a' Válasz-szal, és Feldmarsal *Laudon* leg-ottan Tanátsot üle Fegyvertármester *Kollorédo*, *Rouvroi* és *Kinszki* Urakkal, hól Gen. Májor *Mikovinyi* Ur-is jelen vala, Még ezen a' napon egész titok vala, mit hozott legyen az Obester Petsétes Levele. 29-dikben reggeli 8 órakor megint öszve-hivatá a' Feldmarsal a' ne-

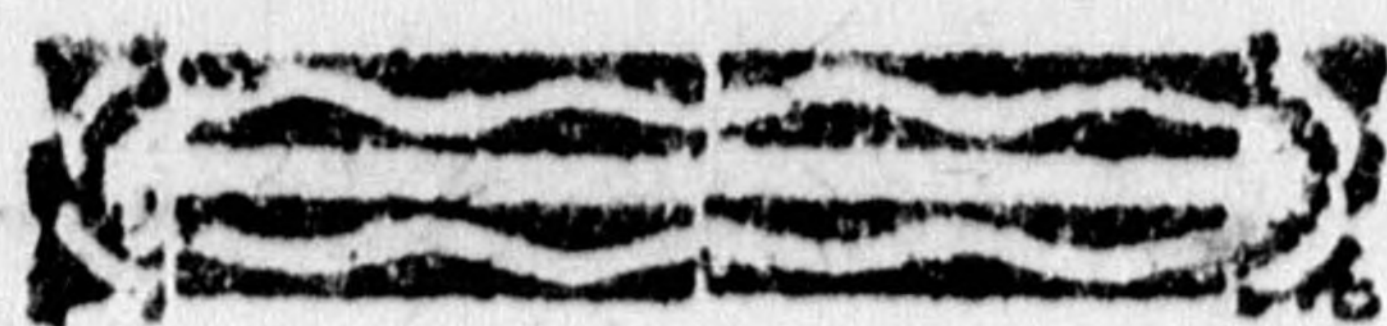

vezett Generálokat az itten lévő Feldmarial Lájdi-
nántokkal edgyütt, és a' Tanátskozás egészzen dél-
utánnig tartta. Ennek el-bomlása után az hirdette-
ték-ki, hogy a' nagy Tábor 3 Osztályban Szerim-
felé mozdúljon, és Sept. 11-dikére *Bonaftzénél* szál-
jon Táborba. Ma, u. m. 30-dikban megis mozdu-
la a' roppant Tábor, és a' gyalogság egy-felé a'
Lovaság pedig más-felé útot veve maga eleibe,
hogy a' ki-rendelt időre az ujj Tábor helyyen le-
helsen.

*A' múlt hétfőn, a' Hadi-Kantzelláriához jött 's
onnan ki-adott Tudósítása-szerint H. Hohenlohénak, a'
minap tsak futólag jelentett Obestlájdinánt G. Vil-
horzki tsatája tsak abban végződött, hogy az el-
lenség közzül mintegy 200-an a' tsata piattzán ma-
radván halva, azt egészzen el-szélesztette; 1 — 7
fontos gollyóbifú ágyut, 1 poros szekeret, 6 zász-
lót, az egész Lágert minden készületeivel edgyütt,
36 vágó ökröt, többet mint 100 lovat prédába nye-
re; ezeken kívül a' mi népünk az el hüllott Törö-
köktől sok fegyvert, köntöst és pénzt nyére magá-
magának, 19 Törököt fogságba hozának. Itt né-
künk, ha igaz, igen kevés kárunk esett; a' *Toská-
na* Sergebéli Fő-Hadnagy *Maurer* meg-sebesített.
Itt ezen ütközetben a' mi Népünk nevezetesen visel-
te magát. Neveznek pedig ezen Hadi-Kantzelláriá-
tól ki-adott Tudósításban 2 *Toskána* köz Húszárt,
u. m. *Bálint Jánost*, és *Boér Jánost*; kik közzül az
edgyik leg-elöl ugratott-bé az ellenség' Sántzába, a'
második pedig a' 3 ellenségtől körül-vétetett fő Had-
nagy *Maurert* szerentséfen meg-mentette: ezek ditsér-*

tetnek itt most nevezetesebben; kiknek nem-is kétkedünk, hogy arany pénzt ne várjanak a' bogár hátú sinoros dalmányra. Ideis illik a' leg-jobban! az egész Világ teli-torokkal kiáltja.

Az *Erdödi* Húszár *Sergénél* vólt második Obester *Barkó* Ur, gyengélkedő egélségéért, ugyan ezen Rangal a' *Ferentz* Fő-Hertzeg Vasalsaihoz tétetett által.

Az *Erdödi* *Sergénél* 1. Májor *Révai* Ur Obesflájdinántá tétetett. — A' második Májor *Nováki* Ur első Májorrá; a' 3-dik Májor *Piátsek* Ur második Májorrá, Kapitány *Kulmann* Ur pedig 3-dik Májorrá tétettek.

Generál *Keil* Zemlinben hideglelésben fekszik. — Midön Zemlinben a' *Foksáni* győzedelemért a' *Te Deum Laudámust* el-énekelvén ágyuzni kezdettek vólna, az Országbéli Comissárius *Lovász* Urat az a' szerentsétlenség érte, hogy a' Lova el-hányván, edgyik karjában lévő tsont nagyon megsértetnek lenni iratik.

A' *Foksányi* Táborból Aug. 22-dikén. — „Mig egyebekről tehetnénk Tudósítást, tsalhatatlan igazságnak irhatam, hogy Feldmaršal *Potemkin* egy 40-ezerből álló Táborával ide jövő útjában vagyon, még pedig az Orosz népnek jóvával. Ezen 40-ezer népből 12-ezeret leg-ottan *Bendernek* küld, hogy an' nál szerentsésebb véget érhesen *Repnin* Bender Vára körül; a' többivel pedig maga *Brailának* ostromlására indul, és a' midön *Bender* és *Braila* által lesznek véve, a' Hertzeg *Kóburg* Tábora az Orosz Tá-

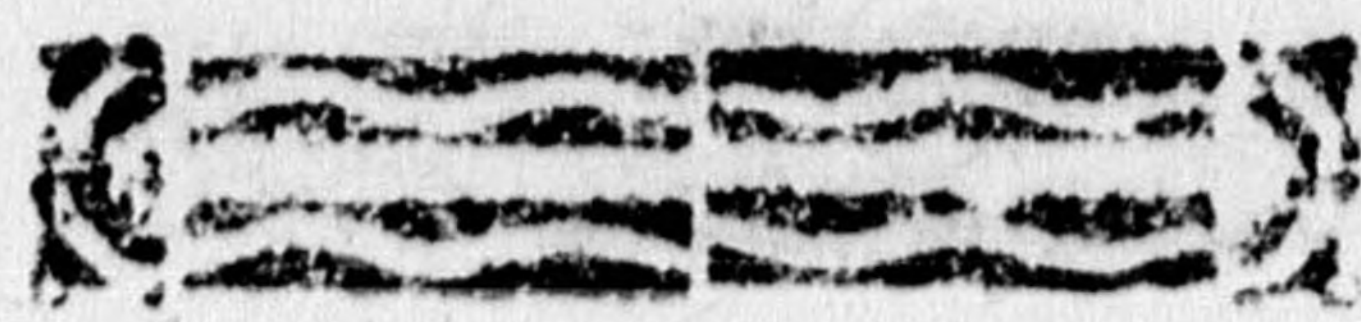

Táborral edgyesülve rá-üt a' Nagy-Vezérre. Ezen *Plánum* ugy vagyon ki-tsinálva, hogy leg-alább-is Septen-bernek 17 dikéig munkába vétetődik. Generál *Szuvarov*, ki azon 30-ezer Törököknek megverésekben legittségül vala *Foksánnál*, a' tsata után azt mondotta, hogy már életében sok nyereséget és győzedelmet tett, de ilyen jeles és szép győzeleme még soha sem vólt, mint ezen alkalmatossággal. A' Tsászár Húszár Sergebéli Obester *Mészáros* Ur azon egész tsatában leg-többet tett; mert a' Pogányosság a' mi Táborunknak jobb szárnyára ütvén, Obester *Mészáros* Ur az egész Regimentel, egész tábor szível rajok ütvén, azokat vizsgálta-verte — a' *Barkó* Húszár Serge nem külömben tselekedett vala, melly az ellenséget a' Viznek nyomván, irgalmatlan rablást és öldöklést viznek vala végbe az ellenségen.

Egy más Tudósításból azt értjük, Hertzeg *Köburg* és H. *Hohenlohé* meg edgyeztenek, hogy *Mauroyéni* Uramat, kinek még 10 ezer főből álló népe vagyon magánál, minden órán rövidebb porázra vegyék.

A' Pruszszus Király a' Lengyelekkel óltalmazó frigyét köt, melyről már az edgyezések-is készen vagynak. — Anglia és Pruszszia között edgy fontos dolog forog fenn, mellyet ketten fognak megmérni, és — a' mellyet abból veszünk észre, hogy a' Pruszszus Udvarnál lévő Rendkívül-való Anglus Követ *Evárt* Ur tellyes hatalmú Ministerré tétetett, és a' Pruszszus Udvartól Generál *Schliesen* London-

ba küldetett, kik az Anglus Királynak idősbb H. Kis-alfszonya és a' Prufszus Koronára következő Hertzeg között Házoisági szövetséget akarnak szerezni — vagy talám már meg is vagyon, és edgy Romai Király választatásra is utat nyittanának . . . . . — A' Finlándiai Táborokról mint a' holt ugy halgat a' hir. — A' Gen. *Repnin* Táborá, minekutánna H. *Potemkintől* segittséget vett, 64-ezerből áll, és *Bender* minden órán ostromoltatik. — A' mondatik, hogy a' *Benderi* Lakósok 3 *Deputátusokat* küldetennek volna *Potemkinhez*, hogy ők magokat feladják. Ha ez hazugság nem volna, vagy ha a' Török Vár *Bender* maga-is így gondolkoznék, mint a' költött hir tartja az ő Lakosiról, így nem lenne *Bendernél* olly szörnyü vér-ontás, mint *Otzakovnál*. — *Romanzov* mégyen *Kiouvba* a' maga jószágaiba. —

A' *Kurlándiai* Zenebona napról napra nő és nevedik. Nagyobb része már az Országnek meg edgyezett rajta, hogy magát egészfzen a' Lengyel Korona alá adja, ugy, hogy ezen Hertzegségnek lakosi tsupán tsak egy Vajdát kívánnak magoknak, és azt ohajtják e' mellett, hogy az 1790-dik esztendőnek kezdetével ők-is egy Követet küldhessenek a' Lengyel-orzági gyűlésbe. Erre nézve az ide való *Párioták* *Hájkyng* Urat *Varsóba* küldötték mint *Députátust*, hogy az ő Panaszokat Hertzeg *Biron* ellen adja-fel, és már ezen dolog munkába-is véteődött. — Egy éppen hihetetlen hir azt tartja magában, hogy még a' Tél előtt 50-ezer Prufszus

fegyveres a' Birodalombéli Sergekkel edgyesülve a' Frantzia-országai széleken fogna meg-jelenni, hogy a' terjedni kezdett Frantzia Pestis ellen egy *Kordont* húzzanak, és ez által Német és más Országokat-is a' közel lévő Pestistől meg-óltalmazzanak. Izen Tudósítástól nem kel félni, hogy igaz legyen. Jól tudja Pruszszia, hogy a' zavaros vizben foghatni a' Potykát. Pruszszia Angliával edgyett ért. Ezeknek termékeny elsővel járó fellegek ezek. Még most tudjuk, hogy Holláudiában-is szinte 2-ezer katonáit hagyta vala Pruszszia, a' Helytartó Hertzegnek hely-re állítása alkalmatosságával; noha Vezér nélkül valának ezen Sajt-tsináló Hazafiak, és azt mérik most mondani, hogy mennyen Pruszszia 100-ezere magával most ellenek, és egy sem jő vissza — pedig itt-is a' hammú alatt van máig-is a' tűz, és körül belől fellegek járnak.

Uj-Vidék 5 dik Sept. „Péterváradján alól már mintegy 40 hajók terhelve ágyukkal, gollyóbisokkal, Bombikkal, ásókkal és kapákkal meg-indúltanak, és még ennyi, hanem több szüntelen rakatnak, és minden órán Belgrád alá indulandók. Sok temérdek nép küldetik minden-felől *Zemlinbe* a' munkára; magának ezen mi kiss *Ujvidék* VárosotkánknaK-is 200 embert kellett ide küldeni. *Adieu Belgrád! Gute Nacht!* Tsak azon veszfűk-észre minden órán, hogy így ordítja el magát a' Belgrádi Jantsár: „a' Kapun *Hannibál!* ! !

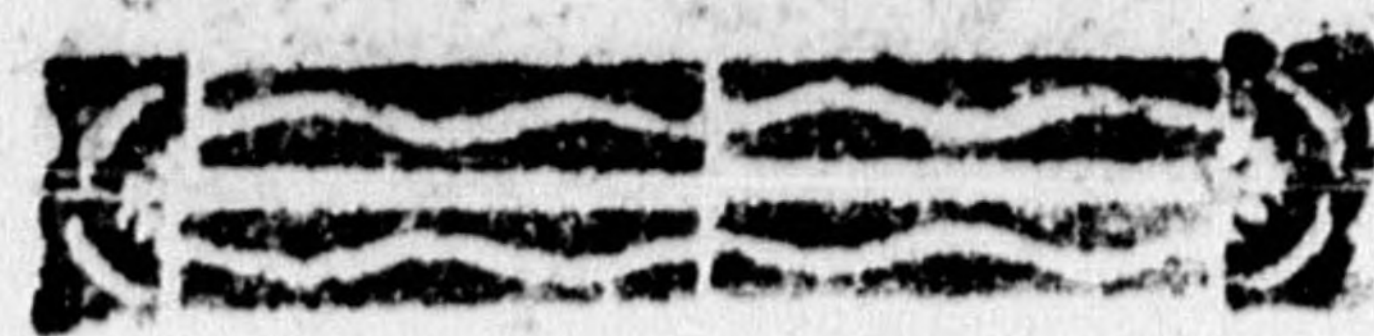

Külső-országai Tudósítások.

Aust. Belgium. Midőn Augustusnak 27-dikén Brüsszelben a' Fokszáni győzedelemért a' *Te Deum Laudámust* el-fudagalnák, hól *Albert* Hertzeg, a' Generál Komendánt, minden Generálisok, Hadi Tisztek, és az egész fegyveres nép jelen vala, a' Templom ajtójában, az ő Felsége parantsolatjára, azon *Ligné* Sergebéli *Petit* nevü Káplárnak, ki, ugyan ezen Regementből 10-ed magával a' fel-zendült népnek ellent állani és azokat tsendesíteni bátor-kodott vala, a' maga tulajdon Obestere Báró *Kennette*, által, a' Vitéz All-Tiszteknek és köz-embe-embereknek számokra veretett arany pénz a' felső köntösére varraték. Ezen fel-zendült község a' közönséges Caisát akarja vala meg-sérteni, és ezen Káplárnak vakmerő bátorsága okozta, hogy ez bátorságban marada; mellyet midőn bátorságban lát-na, a' maga életét uszálsal menté-meg a' haláltól. Itt már más Sergek-is vagynak; leg-alább a' *Bender* Serge már meg-érkezetnek lenni iratik — itt a' Budai Ujság is rosta jukot kapott — én sem irom tovább.

Német-ország. „ A' Pruszszus Király és a' Korona Hertzeg Aug. 24-dikén *Breszlauba* érkeztenek, hól a' Király 25-dikén kezdvén, a' Nyári Táborban lévő Sergek között mustrát tart. A' Kormányozás módja Pruszziában, a' 'Sidókra nézve, melyben ezen most uralkadó Felség az ő Uralkodásának kezdetétől fogva szüntelen dolgozik, most minden

minden órán véget ér. Ezen dologban egy egész-
 szen uj Siftéma lész Pruszfiában; mely szerint e-
 zen Izraélitáknak sok szabadság adatik, és az ő tü-
 redelmi adó-fizetésekből is sok el-engedtetik. Ezek
 majd minden szabadságot és just meg-nyernek it-
 ten, mellyekkel a' Keresztények birnak; t. i. hogy
 ők minden fizetés, vagy más tehre hordozás nél-
 kül mindenütt lakosok lehetnek és meg-telepedhetnek,
 házat vehetnek, ott, és annyit, a' mennyit, és a'
 hól akarnak, mint akár ki a' Keresztények között.
 Minden mesterségre, vagy kereskedésre sziptén ugy
 mint más Keresztények el-botsáttatnak, és azt tse-
 lekedhetik, valamit egy Keresztény Városi lakos
 tselekszik, de azonban a' hadi-szolgálatra-is ugy
 köteleztetnek, mint akár ki a' Keresztények közül.
 Nevezetesen arra néz a' Királynak tzielja, hogy e-
 zen *Originális* Nemzetet, ki eddig valósággal a' sok
 adozásoknak terhe alatt sohajtozva nyögven, azok-
 nak meg-szerzésére tilalmos úttakkal és eszközökkel-
 is élni kéntelenítettvén, sok tagjait a' Közönséges-
 társaságnak rend-kivül való uforával terheli vala,
 már most ezeket az emberi társaságnak hasznalobb
 tagjaivá ábrázolhasa.

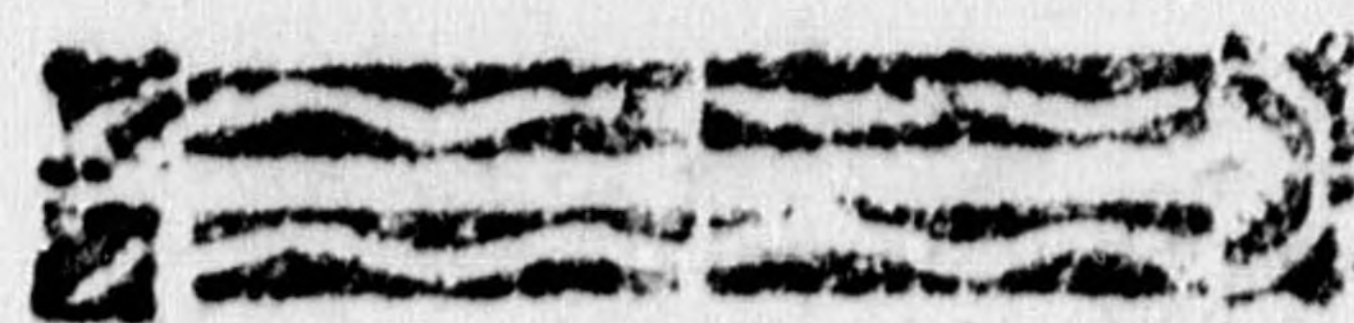
A' *Lüttikhi* Hertzegi Püspök a' maga Renfiden-
 tziájából véletlenül és mindeneknek tudta nélkül a-
 lattomban el ment előbb, hogy sem az Ország-
 gyűlést meg-várta volna, mindazonáltal a' maga
 el-menésekor következő irást hagyott maga u-
 tán: „

„Minthogy a' következendő Ország-gyűlése igen nyughatatlan lehetne, ugy annyira, hogy az én egészségem, mellyet én az én Nemzetemnek hasznára oltalmazok, ez által veszedelemben foroghatna; tehát én jónak találtam, hogy ma amat ezen környülállásokban bizonyos ideig az én fő Városomból eltávoztassam. — „Én fogodom az én Nemzetemnek, mellyet én szeretek, hogy az én tzielom éppen nem az, hogy én valahól vagy idegen segittséget keressék, vagy a' Felséges Tsászárnál, vagy a' Német Birodalom Itélő-székénél panaszalkadjom, 's azokhoz folyomodjam. Én nem is biztam senkire-is azt, hogy az én képebben valahól panaszalkodjék, a' honnan én meg-hazuttalom az egész Világnak szeme előtt mind azokat, valakik a' jelen-való környülállásokra nézve az én Nevemmel járhattanak; mivel én egy Lélekre-is semmi efféle dolgot nem biztam, 's bizni sem kívántam.

Jelentem a' Nemzetnek és jóvaslam, hogy a' hasznas és szükséges változásokon, mellyek az Ország belső állapotjával meg-álhatnak, tsendesen és mértékletesen tanátskozzanak; mindennek hadgyák meg a' maga tulajdonát, és senki ellen semmi némi boszút ne álljanak. — „Én a' magom tartozkodásomnak helyét ki fogom nyilatkoztatni, hogy az ezután következendő dolgok folyásáról tudósíthatassam. Ajánlom az egész Nemzetet az Isteni gondviselésnek, hogy az ezt világosítsa meg, és az edgyeségnek és békességnek Lelkét öntse beléjje, hogy ezen moston el-kezdett munkája a' Nemzetnek,

nek, az ő utánnak jövő maradéknak tsendefiségére és lelke-nyugodalmára lehelsen. Költ *Seraingban* 26. Aug. *Lüttikhi Hertzegi Püspök Ferentz.*

Lüttikh Várofsának Tanáttsa ezen Levélre 27-dikben következő Tudóstitást tétetett közönségsé, ezen H. Püspöki Levél mellett.

Egy maga tulajdon kezével irt, és ma reggel edgy Kantzellista által a' Tanátsba bé-adott és ott el-olvasztatott Levelét Ő Hertzegi Püspökségének parantsolta a' Tanáts, hogy nyomtatásban adattásékki. Ezen Levélre rövidedededen tsak a' vala a' nyomtatásban ki-adott felelet, mellyet mi egészszén ide nem írunk, hogy a' Hertzegi Püspök Ur Jószivüségét meg-tsalták némely elől-járó Követjei ezen zenebonának, és ki-hirdettette a' Tanáts, hogy valaki tsak leg-kissebb lármára alkalmatofságot fog szolgálatni ezen alkalmatofsággal, leg-keményebben fog meg-büntettetni.

A' Móde Isten Aszszonynak élete-historiája.

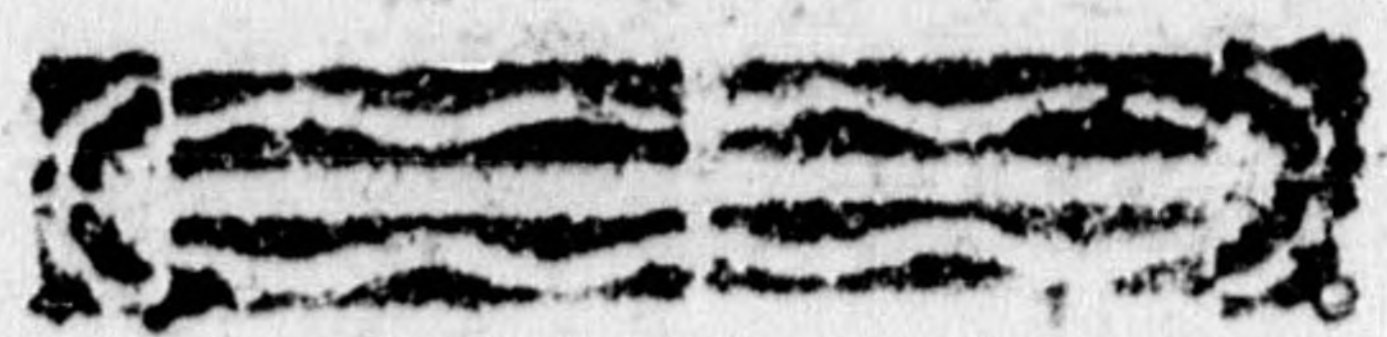
Ez a' *Móde Isten* aszszony a' *Bujaságnak* Felesége, és a' *Tzifraságnak* édes Anyja; ki ma mind a' Nemefi, mind a' Polgári Rendtől annyira tiszteltetik. Ennék az Isten aszszonynak ugyan ma semmi Temploma nintsen, valamint a' régi Pogány Görögök és Romaiak Isten-aszszonyainak valának; de majd minden házban vagyon egy egy Kápolnája, mely *Thoilettének* (magát tsinasító asztalnak) neveztetik. Az Oltár ezen Kápolnában áll egy Tükör-

körből, edgy Otza - festékes piküsből, pomádából, füsükből ; jó - szagú vizekből s. t. A' Frizér a' fő Aldazó - Pap ezen Kápolnában; a' Szabó és a' Bobita - tsinálók teritik az Óltárt, a' *Kammerjungferek* Szoba - Leányok ministrálnak. Ezen Isten - aszszony a' *Szükséggel* és a' *Nyomorúsággal* egy meg - nem szünő Proceszust tart. A' *Vesztegetés* leg belsőbb és titkosobb Barátja a' *Móde* Isten - aszszonynak ; a' Bolondság testvér Nénnye. Soha egy Aszszony - is illy boloud és illy álhatatlan még a' Világra nem születet mint ez. Minden Státusok ; még a' leg - tudósobb Univerzitásbéli Böltsefség' Professorai - is ennek áldoznak. Azért látunk Doktorokat, Papokat, Juristákat , Ujságírókat a' *Módi* - szerint. Ezen Isten Aszszony a' *Móde* ditsekedik még vele, hogy egy *Kresust* - is meg - rontani hatalmában volna, és ezt már lok 1000 meg - romlott Familiákban meg - is bizonyította. Ez az embereket egy órában a' Parafzti Sorsból a' magasabb Pompa poltzra emeli ; de miért tselekszi ? hogy annál nagyobb szolgaságba taszittsa. Ezen Isten aszszonynak főbb lakó - helye Frantzia - ország , és az egész Világot itt tette portzio fizetővé. Tsak Német - országból 32 milliom önként fizető adót szed bé — bizony Erdélyből és Magyar országból is tsak igen valamit — és ennek erköltsi fenyittéke olly mostoha , hogy sok emberek inkább éhséget, szomjuságot szenvednek , hogy sem őtet el - hadják. Tsak a' Kaputzinusakat nem irhatta még a' maga adó - listájába , noha már annyira ezeket - is vitte Frantzia - országban , hogy a' szakállak hegyit módi - szerint nyirják. Egy szóval annyira

ra ment ezen Isten - aszszony a' *Móde*, hogy már az engedelmeiség - is ennek engedettlenkedik módi - ból. Mi lesz végre? mind Párisból jö a' módi: ott lakik ez a' *Mode* Isten - aszszony, oda fizetik végre mindenek az adót.

Az Ur *Luxus* Uramnak a' Fia *Nyalka* Uram, és az Aszszony Tekintetes *Mode* Aszszonyom, minden Uratskákot és Aszszonykákot ugy fel - nyalkál - gatnak, hogy sokon sokszor betsületeket és Ösi va - gyonnyokat - is fel - nyalagatják. Ez a' *Nyalka* Urfi az édes Annyával *Mode* Aszszonnyal tsak ketten 10 Regement *Frizért* tartanak Német - országban, mel - lyek között mindenik 3 Batalionra lévén oszt - va, minden Batalionban 1000 fősű fegyveres férfi — és így tsak Német - országban 30 - ezer tanúlt ka - tonái lévén, Ő egy Várat sem attakéroztat, hanem tsak a' fejeket. Ezeknek fegyverei a' fősük, a' bombi a' puderező *pufedli* — tsuda — az ostromló por mind eleven. Ezen *Móde* Isten - aszszonnyak e - gész Európában Verbunkjai vagynak. Tsupán tsak Német - országban 4000 - en számláltatnak ilyen Ver - bunkosok, hívják őket *Módi - árulóknak*; kétség ki - vül az *à la Dubitza* főketöt tsinálók is ide tartoz - nak. Az Urfi *Nyalka* Uram már most szinte 2 esz - tendeje, hogy boszszuságos *Processust* folytat a' Gya - marral; a' Prokátorjok *Débet* Ur azt nézte - ki az Actákból előre, hogy az idén ki - foly a' Per, és Gyamar Uram fog nyerni — addig pedig mind *Nyalka* Uram, mind a' Prokátora *Debet* Ur Béts - ben fogságban fognak tartatni; mert egynéhány e -

zült

zült kalánat kaptak a' héten a' sebekben az asztal felett.

A' jövő esztendőre fizetendő hadi-adóról már megvan téve a' rendelés, tehát Belgrádot, talám még addig-is, míg ezen Kurir le érkezik, közöntenifogják.

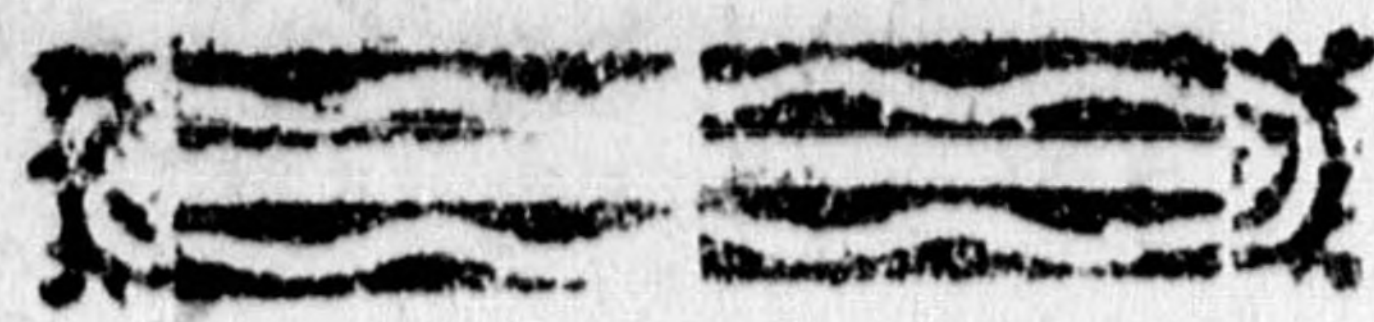
Frantzia-országban a' Nemzeti-gyűlésben azt akarják meg-határozni, hogy a' kik a' Papok közül házolsági Szent étellel akarnak élni, nekik-is szabad lehessen ezután — többet látunk ezután; mert most minden esztendő egy Század.

Mint lehet a' gabonából, 's gyümölcst-fákról a' férgeket el-vezteni?

Sprenger Baltazsár a' Maulbronni Hertzei Kollegiumban Professor 1784. Eszt. ilyen Tűdősítást hirdettetett-ki:

Hogy valaki a' gabonából a' férgeket ki-vezthesse, hányjon a' búza rakásra eleven vagy döglött Rákot. A' ráknak szagát nem szenvedhetvén a' férgek, két három óra múlva kezdenek a' gabonából ki-mászni, 's két vagy három nap múlva pedig egészen oda hagyják azt. Az ugy neveztetett *Gazette d' Agriculture*, vagy a' szántásról és vetésről való Ujság - Levelekben sok példái emlittetnek ennek a' próbának, 's ugy dicsértetik, mint tsalhatatlan igazság. Egy *Scelta di Opusculi interessanti etc.* nevű *Olasz* Munkában vagy *Journálban*-is vagy ezen titokról emlékezet. — Ha a' rákot a' gyümölcst-fára fel-akasztják, így meg-lehet azt a' férgektől,

bogaraktól, egerektől, vakondakoktól, őrizni. De a' rákok' helyekbe, mikor azok szagokat el-veztettek, más ujj rákokat kell tenni.

Egy ujj Jegyzés az abrakolásról.

Ez előtt mintegy 4 esztendővel mind a' Német, mind a' Frantzia Ujságokban ki-hirdettetett vólt az, hogy az abraknak egy harmad részét meg lehet kimélleni, ha azt, minekelötte a' lovaknak adják, annak-elötte egynéhány órákig vízben áztatják. Igen szép, és a' természeti tapasztaláson fundáltatott Jegyzés ez. Tudni való, hogy az abraknak nagy részét, emésztetlen egészben adják ki a' lovak, majd felét tsak félig emésztik-meg. De ha az abrakot előre vízben meg-áztatják, már annak egy harmad részére nézve a' meg-emésztés végett legittetik a' ló' gyomra — mert mind azt, valamit a' ló az ilyen ázott abrakból meg eszik, tökéletesen meg-emészti, 's minden abrak szemből erőt vésszen a' ló magának: és így nem szükséges egyszerre annyi mértékű abrakot adni a' lovaknak, a' mennyit közönségesen szoktak adni nekik. Meg lehet, hogy Hazánkban is a' Frantz és Német, 's azoktól tanuló Kotsifoknál sem éppen idegen már ez a' találmány, de a' régi közönséges szokást követő Gazdákra, 's tselédekre nézve szükségesen és hasznosan emlittethetik.